

Didaktický test 7

Test patří k druhé úrovni obtížnosti. Svou konstrukcí odpovídá ilustračnímu testu zveřejněnému Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání na jaře 2016 a přijímacímu testu zadanému v rámci pokusného ověřování organizace přijímacího řízení v témže roce, jeho obtížnost je však vyšší. Obsahuje **30 úloh**; u každé z nich je uvedeno, kolik bodů za ni lze získat. Celkové maximální bodové hodnocení je **50 bodů**.
Na řešení máte **60 minut**. Při práci smíte používat jen psací potřeby. Odpovědi vpisujte přímo do testu, příp. i do záznamového archu (je ke stažení na www.didaktis.cz; pokyny k vyplňování najdete na s. 9).

Upozorňujeme vás, že kopírování a rozšiřování kopii této knihy nebo jejích částí (a to i pro vzdělávací účely) bez svolení majitele práv je nezákonné a může být trestné.

Úloha 01

Ve které z následujících vět se vyskytuje podstatné jméno hromadné?

1 bod

- A) V tábořišti jsme opravili ohniště, nanosili pár větví na oheň a sesbírali odpadky.
- B) Katka večer důkladně vystříkala stan postřikem proti hmyzu, nedalo se to vyvětrat.
- C) Martin začal vařit kotlíkový guláš pro všechny, aby nemusel nosit lodě, vesty a lana.
- D) Na dovolenou jsme si vezli stany, spacáky, dostatek věcí na sebe, kytary a lékárničku.

3 body

Úloha 02

Uspořádejte jednotlivé části textu (A–E) tak, aby byla dodržena textová návaznost:

- A) Biskup nebyl by zajisté k tomu svolil, rozhodl se však učiniti to na památku a pro spasení duše svého přítele Václava, tehdy již zabitého, protože muž Boží Václav, dokud tělesně žil, choval k němu obzvláštní úctu a lásku jako k duchovnímu otci a přelaskavému biskupu.
- B) O skutcích knížete Boleslava jsem se však nemohl dovědět nic, co by bylo hodno zaznamenati, leč jednu věc, jež tuším stojí za to, abych vám ji pověděl. Služebník Boží Václav zanechal kostel, vystavěný v hlavním sídle v Praze ke cti svatého Víta mučedníka, neposvěcený, protože ho smrt předešla.
- C) Nač o tom více? Dne 22. září biskup, posvětiv kostel svatého Víta mučedníka, vrátil se potěšen do svého domova.
- D) Kníže Boleslav vypravil k biskupu Michalovi, jenž byl tehdy představeným kostela řezenského, posly s velikými dary a ještě většími sliby a přípoředmi a prosil ho, aby ráčil posvětit kostel pražský; ale jen stěží dosáhl od něho, aby splnil jeho žádost.
- E) Neboť i biskup Michal rovněž vzal ho k sobě za syna nejmilejšího a učil ho bázni a lásce k Bohu a posílal mu své dary, kterých toho času nejvíce potřebovala nová církev Kristova. Hned, jak kníže dosáhl splnění svého přání, všechen lid i předáci a duchovní zbožně spěchali vstříc přicházejícímu biskupu a s velikou poctou a radostí ho uvítali pod střechami hlavního sídla Prahy.

(Kosmas, Kosmova kronika česká, upraveno)

1. ☐ 2. ☐ 3. ☐ 4. ☐ 5. ☐

Výchozí texty k úlohám 03–10

TEXT 1

Růže a dub

(1) Růžový keř a zelený doubek
vyrůstly tam, kde vítr je zasil.
Mluvily, tak jako všichni, kdo rostou,
o vodě, o včelách, o počasí.
Zatímco růže překrásně kvetla,
doubek se do výšky povytáh
a začal mluvit o jiných věcech:

(2) „Ty jsi nám ale nějak vyrostl!“
volá růže trochu pichlavě.
„Ted' když jsi velký, už se ti nechce
v trávě si se mnou vyprávět...“
Dub jenom zašumí ze své výšky:
„Pleteš se, sestřičko, zdá se mi.
Chyba není, že já jsem vyrostl.
To tys zůstala moc při zemi.“

(S. Silverstein, *Jen jestli si nevymejšlíš*, upraveno)

TEXT 2 (k řešení úlohy 09)

Čeština je proslulá schopností tvořit zdrobnělé názvy, které odborně označujeme jako **deminutiva**. V našem jazyce máme velké množství přípon, kterými můžeme tvořit deminutiva nejen od slov neutrálních, ale také od samotných zdrobnělin. Znamená to tedy, že slova už zdrobnělá mohou procházet opětovně slootovorným procesem, na jehož konci je další zdrobnělina. Z tohoto důvodu v češtině rozdělujeme deminutiva na **zdrobněliny prvního a druhého stupně**. Zdrobněliny druhého stupně jsou tedy odvozeny ze zdrobnělin stupně prvního, vznikají tak řady s postupně zesíleným deminutivním příznakem: *dům – domek – domeček, ryba – rybka – rybička*.

(www.rozhlas.cz, upraveno)

TEXT 3 (k řešení úlohy 10)

Poučení o postfixu **-s** bývá v odborné literatuře poměrně stručné. Uvádí se jako možný tvar, jenž je variantní s plnou formou pro 2. osobu jednotného čísla oznamovacího způsobu minulého času (*byl jsi / byls*).

V některých gramatikách se uvádí, že se zmíněný postfix připojuje rovněž k prvnímu přízvučnému slovu věty, a sice k zájmenu, tázacímu příslovci a spojce, např. *Kdes byl včera?, Jsem rád, žeš přijel*.

(Naše řeč, 1997/4, upraveno)

Úloha 03

Který z následujících veršů nejspíše patří na vynechané místo (*****)
v TEXTU 1?

- A) o cestách a výletech
- B) o místech, kde se tají dech
- C) o sportu a trochu taky o holkách
- D) o mracích, o křídlech, o hvězdách

1 bod

Úloha 04

Které z následujících tvrzení je v souladu s TEXTEM 1?

- A) Každý se v životě snaží jinou měrou.
- B) Všichni si mohou rozumět pouze v mládí.
- C) Všichni, kteří se v životě dostanou příliš daleko, začnou být namyšlení.
- D) Každý má svůj pohled na věci, protože každý je jiný a nasbíral v životě jiné zkušenosti.

1 bod

Úloha 05

- A) jako výčitku
- B) jako varování
- C) jako povzdech
- D) jako popíchnutí

Úloha 06

Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU 1 (ANO), či nikoli (NE):

max. 2 body

1. Báseň je psána volným veršem.
2. V druhé sloce se objevuje monolog dubu.
3. V básni se pracuje s personifikací růže a dubu.
4. Rýmové schéma *a, b, a, b* se opakuje ve všech verších.

ANO	☐	NE	☐
ANO	☐	NE	☐
ANO	☐	NE	☐
ANO	☐	NE	☐

Úloha 07

Který z následujících veršů TEXTU 1 obsahuje slovo s předponou, jež umocňuje význam tohoto slova?

1 bod

- A) vyrostly tam, kde vítr je zasil
- B) a začal mluvit o jiných věcech
- C) zatímco růže překrásně kvetla
- D) dub jenom zašumí ze své výšky

Úloha 08

Kde je v TEXTU 1 zachycen odlišný vývoj dvou různých životů?

1 bod

- A) v 1. a 2. verši
- B) v 5. a 6. verši
- C) v 9. a 10. verši
- D) v 11. a 12. verši

Úloha 09

Pracujte s TEXTEM 2:

max. 3 body

1. Vypište z TEXTU 1 slovo neutrální i jemu odpovídající deminutivum prvního stupně a vytvořte k nim deminutivum stupně druhého:

2. Vypište z TEXTU 1 deminutivní podstatné jméno v 5. pádě:

Úloha 10

Pracujte s TEXTEM 3:

max. 3 body

1. Vypište z TEXTU 1 verš, ve kterém je postfix -s připojen k zájmenu:

2. Vypište z TEXTU 1 verš, ve kterém by se mohl postfix u zájmena uplatnit, ale na daném místě je plná forma slovesného tvaru:
